

Eindrapportage OOR ZON

Speerpunt van de OOR ZON is om het thema doelmatigheid in te bedden in de opleiding van aios. Tijdens de inbedding van doelmatigheid in de opleiding wordt de 'automatische piloot' uitgeschakeld en worden nieuwe, uitdagende doelen gesteld. De huidige situatie wordt kritisch bekeken en mogelijke doelmatigheidsproblematiek wordt aangepakt. Dat alles draagt bij aan het practice-informed gedachtengoed dat als grondlegger dient voor de inbedding van doelmatigheid van zorg in de praktijk én in de opleiding.

Dit betekent dat:

- ✓ Aios leren doelmatig te werken en denken
- ✓ Er sprake is van een multidisciplinair leernetwerk om kennis en ervaringen te delen
- ✓ Het thema doelmatigheid terugkomt in de lokale opleidingsstructuren
- ✓ Het thema doelmatigheid deel uitmaakt van de regionale metingen opleidingskwaliteit en terugkomt tijdens lokale en regionale opleidingsvisities
- ✓ Doelmatige zorg de persoonlijke ontwikkeling van aios bevordert

Om deze doelen te bereiken en de implementatie van het thema doelmatigheid verder te bevorderen richt OOR ZON zich op twee primaire aandachtsgebieden:

1. **bewustzijn van doelmatigheid als competentie binnen een adequaat leerproces en functionele opleidingsmethoden voor aios ,**
2. **bewerkstelligen en uitvoeren van doelmatigheidsvraagstukken in het zorgproces.**

1. Activiteiten en resultaten

De Doelmatigheidswizard

De taskforce 'Opleidingsplannen' beoogde om het thema doelmatigheid in te bedden in de lokale en regionale opleidingsplannen voor de opleidingsgroepen die hieraan systematisch aandacht schenken. Hiertoe werd een tool (c.q. wizard) ontwikkeld, die simpel en niet tijdrovend is, waarbij de activiteiten op de afdeling omtrent het thema doelmatigheid zichtbaar worden. Gelet op de verschillen binnen de diverse opleidingsgroepen dient deze wizard ook ter ondersteuning en inspiratie om zo de opleiding 'doelmatigheids-minded' te krijgen. Om de wizard verder vorm te geven, maakte de taskforce gebruik van beschikbaar materiaal, te weten: de verschillende niveaus in doelmatigheid (**de omgekeerde piramide**) en de Quickscan Doelmatigheid van Zorg. Deze twee tools werden in samenwerking met ICT-bedrijf SYZYGY en het Bewustzijnsproject gecombineerd en vertaald naar een applicatie die de mate van aandacht weergeeft die wordt besteed aan het thema doelmatigheid binnen de opleidingsgroep. Een achttal vragen dienen te worden doorlopen (+/- 5min), verdeeld over 3 niveaus: basis, verdieping en specialisatie. Op basis van de antwoorden wordt een addendum gegenereerd dat na enige personalisatie door de opleidingsgroep rechtstreeks in het betreffende opleidingsplan geplaatst kan worden. Tevens biedt het gegenereerde voorstel suggesties om doelmatigheid verder in de opleiding in te bedden. De wizard (applicatie) heeft een dubbele functie: (I) feitelijke weergave van de ingezette activiteiten, (II) inspirerende weergave van mogelijk in te zetten activiteiten. Deze applicatie is te bereiken via doelmatigheidswizard.bewustzijnsproject.nl.

De trainingen en workshops

Gedurende de looptijd van het bewustzijnsproject ontwikkelde OOR ZON een gevarieerd trainingsaanbod om aios te bekwamen en op te leiden in doelmatigheid van zorg. Zo werden seminars en interactieve sessies aangeboden, gemotiveerde aios werden in de gelegenheid gesteld om een master module aan de Universiteit Maastricht te volgen in het kader van doelmatigheid (zie later plus traject), cursorisch onderwijs werd aangeboden in de vorm van Discipline Overstijgend Onderwijs en docentprofessionalisering werd ontwikkeld voor stafleden. Op basis van expertise en ervaringen werd een nieuwe training ontwikkeld waarbij aios en opleiders gezamenlijk aan trainingssessies deelnemen. Hierdoor wordt het samenwerkingsverband tussen aios en opleider in de praktijk versterkt en worden de aangedragen doelmatigheidsdilemma's uit de praktijk zichtbaar. Om een adequate combi-training te ontwikkelen werd de taskforce 'trainingen' opgericht. Diverse expertises maakten deel uit van deze groep.

De video's

De taskforce putte eerst uit het beschikbare materiaal en de inhoud van de bestaande trainingen. Aanvullend, gelet op het belang dat zowel aios als leden van de opleidingsgroep concrete handvatten aangereikt moeten krijgen voor het opleiden in doelmatigheid en het doelmatig denken en werken, werd besloten om informatief beeldmateriaal te gaan gebruiken. In samenwerking met Moomba Media en het Bewustzijnsproject werden twee trainingsvideo's geproduceerd die deze concrete handvatten in beeld brengen, te weten: het belang van een ondersteunende omgeving, en het hebben van een rolmodel. De trainingsvideo's zijn terug te vinden via onderstaande links:

Opleiden in doelmatigheid: www.bewustzijnsproject.nl/voorbeelden/doelmatige-zorg-dat-is-toch-heel-normaal/
Doelmatigheid door verwondering: www.bewustzijnsproject.nl/voorbeelden/een-frisse-blik-kan-tot-verbetering-leiden

Het plus-traject

Voor 'trainingen op maat' werden geselecteerde aios met een specifieke interesse in het thema doelmatigheid in de gelegenheid gesteld om zich aan te melden voor het Plus Traject. Hierbij krijgen zij de mogelijkheid om zich te verdiepen in verschillende aspecten van het medisch beroep gericht op: 'Economics of Healthcare', 'Organizing and Managing Patient Flows', 'Strategic Management, Leadership and Organisational Change in Healthcare', 'Financial Management of Healthcare Organisations'. Dit traject kwam tot stand in samenwerking met de Faculty of Health, Medicine en Life Sciences van de Universiteit Maastricht. Gedurende het Bewustzijnsproject hebben 33 aios dit plustrajet succesvol afgerond.

De database met doelmatigheidsinitiatieven

Om de opgedane kennis en expertise te bestendigen en beschikbaar te stellen heeft de OORZON een database aangelegd met alle geregistreerde doelmatigheidsinitiatieven. Daarnaast heeft deze database als doel om te fungeren als vergelijkingsmateriaal of ter inspiratie voor anderen. Om deze gegevens ook op landelijk niveau inzichtelijk te maken werden de doelmatigheidsinitiatieven vanuit de OOR ZON ook toegevoegd aan de database van het landelijke Bewustzijnsproject. Momenteel beschikt de database over 58 doelmatigheidsinitiatieven die inzichtelijk zijn voor iedereen.

2. Borging binnen OOR en verbinding met netwerk

De aios doelmatigheidsambassadeurs

Tijdens het Bewustzijnsproject werden verschillende individuen op de voorgrond gepositioneerd als zijnde enthousiaste, gemotiveerde vertegenwoordigers voor de inbedding van het thema doelmatigheid in de vervolgoledingen. Als ambassadeurs doelmatigheid wisten zij anderen te enthousiasmeren en inspireren om het gedachtegoed 'doelmatigheid van zorg' als een olievlek in de vervolgoleding te verspreiden. Tweemaandelijks ambassadeursbijeenkomsten werden georganiseerd. Tijdens deze bijeenkomsten werden activiteiten, ervaringen en expertise, suggesties voor innovatie en vernieuwing, wetenschap en onderzoek, en inspiraties met elkaar gedeeld. Naast regulier doelmatigheidsonderwijs worden ook trainingen op maat verzorgd door de aios ambassadeurs zoals themabijeenkomsten en workshops.

De Medisch specialisten als boegbeeld

In beginsel werd prof. dr. Walther van Mook, Internist-Intensivist/Directeur Academie Medische Vervolgopleidingen van het Maastricht UMC+, aangesteld als boegbeeld voor de OOR ZON. Gaandeweg werden nog twee andere boegbeelden gepositioneerd op basis van hun betrokkenheid en affiniteit met het thema doelmatigheid, namelijk: dr. Hein Brackel – Opleider Kindergeneeskunde Catharina Ziekenhuis Eindhoven en Drs. Jan Wouter Brunings – Keel-, Neus- en Oorarts/Laryngoloog Maastricht UMC+. Deze boegbeelden dragen het gedachtegoed van doelmatige zorg in de opleiding verder uit, brengen het in de praktijk, en enthousiasmeren en inspireren collega specialisten en aios. Naast boegbeeld fungeerden zij ook als klankbord binnen de taskforces, vertegenwoordigden zij de OOR ZON op o.a. landelijke bijeenkomsten en waren ze trainer tijdens doelmatigheidsonderwijs.

De cyclus voor opleidingskwaliteit

Binnen OORZON is thema doelmatigheid een vast agendapunt tijdens interne opleidingsvisitaties. Op deze manier wordt de huidige stand van zaken in de betreffende opleiding rondom dit thema bespreekbaar en kan concreet advies gegeven worden om het thema verder te verankeren in de medisch specialistische opleidingen, dan wel te integreren of in de vakgroep specifieke PDCA-cyclus op te nemen. Sommige aios doorlopen tweemaal per jaar een 360-graden evaluatie waar onder andere het thema doelmatigheid in terugkomt.

De impact op de zorg- en opleidingskwaliteit

Om te concluderen of het doelmatig denken en werken van aios daadwerkelijk tot kwaliteitsverbetering leidt heeft de OOR ZON wetenschappelijk onderzoek verricht in samenwerking met de afdeling Klinisch Epidemiologie & Medical Technology Assessment (KEMTA) van het Maastricht UMC+. Ruim 170 doelmatigheidsinitiatieven, opgezet in de periode 2015-2018, zijn geïnventariseerd en onderzocht op de impact van competentieontwikkeling van aios en de

kwaliteit en efficiëntie van het zorgproces. De resultaten lieten zien dat doelmatigheidsinitiatieven enerzijds leiden tot een ontwikkeling van de CANMeds competenties van de aios en anderzijds bijdragen aan een verbeterde kwaliteit en efficiëntie van zorg. Voor de ontwikkeling van CANMeds competenties gaven aios aan in het bijzonder leiderschap, communicatie en samenwerking- skills te hebben getraind. Ook droegen de doelmatigheidsinitiatieven bij aan verbeterde zorguitkomsten en – ervaringen met in het bijzonder: patiënttevredenheid, kwaliteit van zorg, snellere en meer adequate zorg en minder complicaties.

De link met zorgopleidingen

Binnen de OORZON werd al snel opgemerkt dat het thema doelmatigheid niet alleen van toepassing is op de medisch specialist, maar ook op het verpleegkundig personeel. De verpleegkundige is degene die centraal staat in de uitvoering van het zorgproces en vormt zodoende de schakel tussen medisch specialist en patiënt. Met de aankomende curriculumwijziging gebaseerd op het V&VN verpleegkundig beroepsprofiel 2020 zal het thema doelmatigheid een grotere rol gaan spelen in de taken van een HBO-verpleegkundige. Op welke wijze dit in de praktijk gerealiseerd wordt, is nog onbekend, maar een samenwerkingsverband tussen de Academie Medische Vervolgopleidingen en de Academie Zorgopleidingen van het Maastricht UMC+ lijkt reëel. Hierbij zullen integratie en kennisdisseminatie de voornaamste doelen zijn.

De toekomst

Om het thema doelmatigheid te borgen is het van belang dat het thema op wetenschappelijk vlak wordt uitgediept. Binnen de OORZON bestaat reeds een samenwerkingsverband tussen het Maastricht UMC+ afdeling KEMTA, Bureau OOR ZON en de Universiteit Maastricht. De OOR ZON streeft er dan ook naar om het wetenschappelijk onderzoek naar doelmatigheid van zorg voort te zetten en onder de aandacht te brengen met publicaties en bijdrages aan (inter) nationale symposia. Samen met de regiopartners wordt voor de periode 2019-2022 een strategie uitgewerkt.

Meer informatie en projecten zijn te vinden op www.bewustzijnsproject.nl/oor-zon.

3. Deelproject samenstelling projectteam

Binnen de OOR ZON werd een groot multidisciplinair leernetwerk opgetuigd waarvan bestuurders, medisch specialisten, opleiders, aios, beleids- en opleidingsadviseurs, etc. deel uitmaken. In concreto operationaliseerden twee zogenoemde *taskforces* handvatten en materialen ter ondersteuning van het inbedden en het verspreiden van het thema doelmatigheid van zorg in de opleiding. Een belangrijke stem hadden de verschillende aios ambassadeurs doelmatigheid om nog meer gehoor te geven aan de relevantie en het belang van het thema doelmatigheid, zowel in de opleiding als op de werkvloer. Het volledige leernetwerk incl. projectteam, taskforces en ambassadeurs staan in Bijlage 1.

Organisatie	Vertegenwoordigers	Functie
Ambassadeurs	Mw. drs. S. Vaassen	aios Pediatrie
	Mw. drs. S. Dedden	aios Gynaecologie
	Dhr. drs. B. Latten	Patholoog NFI
	Dhr. drs. R. Haeren	aios Neurochirurgie
	Mw. dr. J. Hommes	
	Dhr. drs. W. Palmbergen	
	Mw. drs. Z. van Mechelen	aios Plastische Chirurgie
	Mw. A. Smits	aios Neurologie
	Dhr. T. Dewaele	aios Revalidatie geneeskunde
		Student Geneeskunde (STARSNL) Maastricht University
	Student Geneeskunde (STARSNL) Maastricht University	
Zuyderland Medisch Centrum Heerlen-Sittard	Dhr. dr. M. Sosef	Chirurg
	Dhr. prof. dr. I. Heyligers	Orthopeed // Decaan Zuyderland Academie // Voorzitter Commissie Innovatie, Inhoud & Strategie
	Mw. L. Cornelissen	Beleidsfunctionaris Medische Opleidingen//Onderzoek
	Dhr. drs. D. Jongen	Voorzitter Raad van Bestuur
	Mw. drs. S. Reijntjens	Beleidsadviseur Medische Opleidingen
	Mw. dr. N. Smeets	Plaatsvervangend opleider Gynaecologie // Vice voorzitter Concilium NVOG
	Mw. dr. E. Girolidi	Beleidsadviseur Medische Opleidingen

Organisatie	Vertegenwoordigers	Functie
Máxima Medisch Centrum Veldhoven-Eindhoven	Mw. M. Dings	Manager MMC Academie
	Dhr. dr. G. Slooter	Chirurg
	Mw. prof. dr. M. Bongers	Gynaecoloog
	Dhr. dr. J. van Mourik	Decaan MMC Academie
	Mw. Dr. L. Niers	Kinderarts // Voorzitter COC
Catharina Ziekenhuis Eindhoven	Dhr. prof. dr. F. Smeenk	Longarts // Voorzitter COC OOR ZON & leerhuis overleg // Decaan CZE
	Dhr. dr. H. Brackel	Opleider Pediatrie // Vice Voorzitter RGS // Voorzitter COC CZE
	Mw. drs. N. Raaijmakers	Manager Onderwijs en Onderzoek
	Mw. dr. N. Wolff	Adviseur Medische Opleidingen
	Dhr. drs. René van de Pas	Sr. Adviseur Opleiding en Ontwikkeling
Psychiatrie OOR ZUID	Mw. dr. J. Strik	Psychiater
	Dhr. dr. P. Domen	Psychiater, hoofdopleider Mondriaan
	Dhr. dr. B. Klingenberg	Psychiater Mondriaan // Universitair docent
GGZ Eindhoven	Mw. dr. M. Marcelis	Psychiater
Adelante Zorggroep Hoensbroek	Dhr. drs. W. Bakx	Revalidatiearts // Voorzitter COC
	Mw. T. Schiffelers	Beleidsmedewerker
VieCuri Medisch Centrum Venlo	Dhr. prof. dr. J. van den Bergh	Decaan // Voorzitter Commissie Innovatie, Planning & Financiering
	Mw. dr. M. de Rooij	Dermatoloog // Voorzitter COC
	Mw. A. Lokerse	Beleidsmedewerker Medische Opleidingen en Wetenschap
Sint Jans Gasthuis Weert	Mw. drs. E. Kerkvliet	Affiliatiecoördinator // Kinderarts
Elkerliek Ziekenhuis Helmond	Mw. M. de Groodt	Opleidingsadviseur
	Mw. P. Kox	Internist-Endocrinoloog // Voorzitter COC
	Mw. M. Elbersen	Afdelingsmanager centrum opleiden & ontwikkelen
	Mw. I. van Berlo	Opleidingsadviseur
Laurentius Ziekenhuis Roermond	Dhr. dr. J. Leijtsen	Affiliatiecoördinator
Sint Anna Zorggroep Geldrop	Dhr. dr. A. Toorians	Internist, vz. Cie Medisch Opleidingsbeleid Voorzitter Raad van Bestuur
	Mw. dr. I. Wolf	
	Dhr. P. Raaijmakers	Hoofd Opleiding & Ontwikkeling
	Dhr. dr. H. Janssen	Cardioloog
Maastricht UMC+	Mw. dr. B. Essers	Senior researcher KEMTA
	Dhr. prof. dr. M. de Haan	Radioloog // Voorzitter COC
	Dhr. prof. dr. W. van Mook	Internist-Intensivist // Directeur Academie Medische Vervolgopleidingen
	Dhr. prof. dr. L. Stassen	Chirurg
	Dhr. dr. V. Bulthuis	Neurochirurg
	Dhr. drs. JW. Brunings	Waarnemend afdelingshoofd // Keel-, Neus- en Oorarts / Lanryngoloog
	Dhr. dr. R. Rennenberg	Master coördinator opleiding geneeskunde
	Mw. dr. C. Noben	Regio coördinator // Adviseur Medische Vervolgopleidingen
	Dhr. A. Habsati	Verpleegkundige // Projectmedewerker
	Dhr. drs. K. van Loon	Onderwijskundige
	Dhr. dr. S. van Luijk	Arts onderwijskundige
	Mw. D. Brans Brabant	Secretariaat

Organisatie	Vertegenwoordigers	Functie
Algemeen Bestuur OOR ZON	Dhr. dr. P.L. Batenburg	Voorzitter RvB Catharina ziekenhuis
	Dhr. drs. D. Jongen	Voorzitter DB OOR ZON // Voorzitter RvB Zuyderland MC
	Mw. prof. dr. M. van Dieijen	Voorzitter AB OOR ZON // voorzitter RvB Maastricht UMC+
	Dhr. prof. dr. W. van Mook	Directeur Academie Medische vervolgoopleidingen Maastricht UMC+
	Mw. dr. Y. van Horn	Voorzitter RvB Adelante Zorggroep
	Mw. M. Weijers	Voorzitter RvB Laurentius Ziekenhuis roermond
	Mw. dr. J. van Eerd	Lid RvB Mondriaan
	Mw. A. van Rossum	Voorzitter RvB Viecuri Medisch Centrum Venlo
	Mw. I. de Wit	Directeur zorg Sint Jans Gasthuis Weert
	Mw. prof. dr. E. de Bont	Voorzitter RvB Elkerliek Ziekenhuis Helmond
	Mw. I. Wolf-de Jonge	Voorzitter RvB Sint Anna ziekenhuis Geldrop
	Dhr. prof. dr. J.H. Zwaveling	Voorzitter RvB Maxima Medisch Centrum Eindhoven
Dagelijks Bestuur OOR ZON	Dhr. drs. D. Jongen	Voorzitter DB OOR ZON // Voorzitter RvB Zuyderland MC
	Mw. dr. P. Kox	Voorzitter Centrale Opleidingscommissie Elkerliek Ziekenhuis Helmond
	Dhr. dr. R. Rennenberg	Mastercoördinator geneeskunde MUMC+
	Dhr. J. van Mourik	Decaan Maxima Medisch Centrum Eindhoven
	Dhr. prof. dr. I. Heyligers	Decaan Zuyderland Academie
	Dhr. dr. J.W.A. Leijtens	Affiliatiecoördinator Laurentius ziekenhuis Roermond
	Dhr. prof. dr. J. van den Bergh	Hoofd opleidingsbureau Viecuri Medisch Centrum Venlo
	Dhr. prof. dr. F.W.J.M. Smeenk	Longarts // Voorzitter COC OOR ZON & leerhuis overleg // Decaan CZE
	Dhr. prof. dr. W. van Mook	Vice voorzitter DB OOR ZON // directeur Academie Medische Vervolgoopleidingen MUMC+
	Dhr. dr. A. Toorians	Voorzitter commissie Medisch Opleidingsbeleid St. Anna Geldrop
OORZON Bureau:	Mw. Y. Becker	OOR ZON coördinator
	Mw. A. Elissen	OOR ZON medewerker